

Böjt 3. vasárnapja (Oculi)

► Lk 11,14–23(–28)

Itt van az, akinek ereje van

A vasárnap jellege

A böjti idő a bűnbánat, a befelé fordulás időszaka azzal a belső ráhagyatkozással, hogy Jézus Krisztus keresztje győzelmet hoz keresztény életünk bűn ellen vívott harcában. Ebben a küzdelemben segíthet bennünket a tényleges böjt, ha nem csupán külső cselekedetet jelent, hanem elmélyült odafordulást Istenhez (FEKETE 2018).

Böjt 3. vasárnapjának elnevezése Oculi, a Zsolt 25,15 verséről kapta nevét: „Szemem az Úrra néz szüntelen, mert ő szabadítja ki lábamat a csapdából.” Böjt harmadik vasárnapjának üzenete tehát, hogy Jézus Krisztus győzött az ördög, a gonosz hatalma felett, mert erősebb az általa megjelenő fény, mint a sötétség (JÁNOSSY 2008, 19. o.). Így tekinthetünk megváltó Urunkra szüntelen. Ezt az üzenetet tartalmazza igehirdetési alapigénk is: Lk 14,11–28.

Lekciók: 1Kir 19,1–8; Ef 5,1–9. 1Kir 19,1–8-ban Illés prófétával találkozunk, aki a gonoszság miatt és a bálványimádás ellen vívott küzdelemben kimerül. Az Úr angyala azonban újra erővel tölti meg, amellyel tovább folytathatja útját. Ef 5,1–9 emlékeztet bennünket arra, hogy akik Krisztus keresztjének világosságából nyernek erőt, azoknak úgy kell megszentelt életben járniuk, mint a világosság fainak (JÁNOSSY 2008, 19. o.).

Amit a textusról tudni kell

Textusunk megértéséhez közelebb visz néhány görög szó bővebb elemzése:

Βεελαζεβούλ – Belzebub. Etimológiailag több szóból is származhat Belzebubnak, az ördögök fedelmének neve: Baal-Zébul, a legyek istene, a

filiszteusok istenének héber elnevezése, amelyet Ekrónban imádtak (GODET 2009, 635. o.). Baal-Zebul – a lakhely istene, amely a Sheolt jelenti, ahol a halottak laknak. Mindenképp bálványról, hamis istenségről van szó, amely kapcsolatban van a gonosz erővel.

δαίμωνιον – démon, tisztátalan lélek, alárendelt isteni személy.¹ Ebben az értelemben Belzebubnak alárendelve.

κωφός – néma; tág a szó jelentéstartalma, jelenthet tompaságot, tehetetlenséget, erőtlenséget, érzéketlenséget is (VARGA 1992, 567. o.). Tehát jelenthet pszichikai értelmű némaságot, abból az állapotból következően, amelyet Belzebub ural (GODET 2009, 634. o.).

Ebben az összefüggésben arra következtethetünk, hogy a néma ördöggel megszállott személy olyan erőnek a hatalma alatt állt, amely képtelené tette őt Isten dolgainak a megértésére, felfogására. Képtelen volt Istennek szolgálni, neki tetsző életre. Vagyis arra szorult, hogy valaki ettől megszabadítsa, megtisztítsa: Jézus Krisztusra volt szüksége. Így tudott megszólalni a néma.

Ilyen értelemben az igehirdetésre tekintve értethetjük magunkra is mint megváltásra szoruló emberekre Pál apostol szavait a Rómabeliekhez írt levelében: „Nincsen igaz ember egy sem, nincsen, aki értse, nincsen, aki keresse Istent.” (Róm 3,10–11)

Ebben az értelemben valóban behálózza életünket a gonosz, amely a különféle bajoknak okozója, ahogy akkoriban a népi hiedelem tartotta. Ezért Isten hatalmának érvényesülését jelenti, ha ettől valaki megszabadít. Ha pedig ez megtörté-

¹ Görög Újszövetség, <https://ujszov.hu/text?corpus=2&book=203&chapter=11&verse=1#l203011014000040>.

nik, akkor érkezett Isten országa. Maga Jézus is így értelmezte a démonok kiűzését (10,17).

Az ördögűzés szokásos volt abban a korszakban. Nemcsak a rabbik foglalkoztak vele, hanem varázslók is, ami halálos bűnnek számított Izraelben. Jézust tehát megvádolják azzal, hogy nem Isten segítségével, hanem az ördögök fejedelmének segítségével űzi ki az ördögöket. Jézus egy közmondásként használt képpel válaszol, miszerint a pártokra szakadt ház elpusztul – ahogy a rabbik mondták. Két lehetőséget világít meg, melyeknek csak egy következménye lehet, bármilyen irányból is nézzük, mégpedig az, hogy érkezett az Isten országa.

Mert ha az ördög hatalmával űzné ki Jézus az ördögi erőket, az azt jelentené, hogy az ördög meghasonlott önmagával, mert önmaga ellen fordul, tehát vége birodalmának. Ha pedig Isten ujjával történik, az szintén azt jelenti, hogy eljött az Isten országa (PRÖHLE 1991, 193–194. o.). Jézusban erősebb van itt a sátánál. Olyan Urunk van, akinek van ereje legyőzni a gonoszt. Ezt megtette azáltal, hogy kereszthalált halt.

A perikópa megértése

A perikópa megértéséhez nagy segítséget jelent, ha megnézzük, milyen keretek között foglalt helyet textusunk.

Lk 11,1–13-ig, a perikópánkat megelőző szakaszban Jézus imádságról szóló beszédeit találjuk. Érdekes, hogy a Miatyánk lukácsi verziójából hiányzik a 7. kérés, amely Máté evangélistánál szerepel (Mt 6,13): „...*de szabadíts meg a gonosztól...*”, illetve a doxológia: „...*mert tied az ország, a hatalom és a dicsőség mindörökké. Amen.*” Valamint az imádságról szóló beszédek befejezéséül Jézus a Szentlélek kérésére biztat, amelyet a mennyei Atya mindenkinek szívesen ad (Lk 11,13).

Lk 11,14-tól, textusunkban Lukács nem kéréséül, hanem tényként közli Jézus hatalmát a gonosz felett, és arra enged következtetni, hogy ez

a hatalom, amely kiűzi az ártó erőt, Isten Lelke, hiszen Jézus Isten Lelkének teljességével (Lk 3,22) munkálkodik, és e mennyei erőt kész nekünk adni azzal, hogy megtisztítja házunkat, testünket, hogy a Szentlélek templomává váljék.

Lk 11,29–39-ben, záró, keretező szakaszunkban hallunk arról, hogy a jelkövetelőknél nem adatik más jel, mint Jónás jele: Jézus Krisztus kereszthalálának és feltámadásának jele, amely értünk történt, hogy ne uralkodjon felettünk a bűn, a gonosz semmilyen ártó hatalma, hanem Istennek szentelt, benne bízó és őrá hagyatkozó életben járjunk.

Igehirdetési vázlat

Emberi erővel, némaságra ítélve

Minden erőnkkel megpróbálunk megfelelni a mindennapokban. Megfelelni társadalmi elvárásoknak, munkahelyünkön, baráti, családi körben. Magunk is elhisszük, hogy erre szükség van, és másképp nem megy, nem boldogulunk, ha a környezetünk vagy akár a belső mércénk szerint nem felelünk meg. Ennek az a következménye, hogy észrevétlenül is bekúszik lelkünkbe és szívünkbe a fásultság, a megfáradás, elfogy lelki erőnk, hogy hordozzuk terheinket, önmagunkat is, nemhogy másokat, akik ránk bízottak. Erről beszél Reményik Sándor *És a szívem is elhagyott engem* című versében.

Némává válnak tetteink és szavaink, mert nem hordozzák azt a szeretetet és küldetést, amelyre Isten elhívott minket. Ennek gyökere pedig az, hogy ebben a rohanásban kiszorul az, akire a legnagyobb szükségünk van, Jézus Krisztus.

Böjt időszaka is olyan időszak egyházunkban, amely kiszakít bennünket az élet, a mindennapok rohanásából, és megállásra készítet. Megállásra Isten előtt. Ebben az odafordulásban az előtt az Úr előtt állhatunk meg, aki szeretettel hordoz bennünket, s aki kész volt életét is adni értünk.

Erőnk végeességében

Ebben az odafordulásban megtehetjük, hogy úgy állunk Urunk elé, ahogyan vagyunk: a magunk gyengeségével, elesettségével. Azzal az önfeladás-sal, amellyel be kell látnunk, hogy emberi erőnk véges az élet küzdelmeiben. A napi teendőink között, terheinkkel, a különféle szenvedésben és betegségekben, fájdalmak hordozásában, a bűnökkel való harcban. Saját erőnk kevés ahhoz, hogy hordozzuk önmagunkat, főképp azokat, akiket ránk bízott az Úr. Míndezt odatehetjük Isten elé. Lelkünk, életünk minden némaságát is, hiszen nem azért jött, hogy elítéljen, hanem hogy megmentsen. Ezért tart még a kegyelmi idő.

Be kell látnunk, hogy az Úr ereje nélkül alulmaradunk. Ebben a megsemmisülésben azonban az Úrra tekinthetünk, akinek van hatalma a gonosz felett, van hatalma a minket pusztulásba, kétségbeesésbe, fásultságba taszító erők ellen.

Az Úr erejével

Nemcsak ebben a böjti időszakban, hanem szüntelen arra az Úrra tekintetünk, aki már győzött a kereszten értünk. Akitől így életünk minden helyzetében kérhetünk erőt, szabadulást. Jézus Krisztus kész és képes étellel megtölteni bennünket.

A néma, halálra szánt lelket csak ő tudja kiűzni belőlünk. Neki van hatalma, hogy minden ártó erőt kiűzzön az életünkből. Előtte letehetjük bűneinket. S így megtisztulhatunk Jézus bűnbocsánatában, hogy a mi megroskadt, elfáradt, eltávolodó életünket újjászülje, és új lendülettel töltsse meg.

Ő erősebb minden ellenünk támadó erőnél. Neki van ereje arra, hogy megtartsa életünket, és elvezessen bennünket örök országába. Mert Isten országa eljött, itt van, és kiteljesedhet a mi életünkben is.

Az Úr erejéről újjászült életünk beszél

Ha Jézus előtt így tudunk megállni, és így tudjuk elfogadni tőle életet újító erejét, akkor úgy csodálkozhatunk rá művére, és úgy mondhatunk dicséretet, mint akik látták, megtapasztalták az

Úr szabadító hatalmát. Életünk róla beszélő életté válik. Mit mondott a néma, amikor először megszólalt? Lukács nem ír erről. De azt tudjuk, hogy Jézus hatalmáról tanúskodott a rajta elvégzett csoda, szabadítás.

Jézus szabadítása életünkön szintén tanúskodik arról az Úrról, aki csodákat tesz életünkben, hiszen mindennap kegyelmében hordoz. Ahogy Túrmezei Erzsébet *A kegyelem ege alatt* című versében írja:

„A kegyelem ege alatt járhat Isten népe boldogan.
A kegyelem ege alatt az életnek annyi szépsége van.
A kegyelem ege alatt könnyűvé válik a nehéz.
A kegyelem ege alatt szemünk a célra néz.
A kegyelem ege alatt nem roskaszt bűn és fájdalom.
A kegyelem ege alatt szolgálhatunk egymásnak szabadon...”

A kegyelem ege alatt néma életünk az Úr tetteiről beszélő életté válik. Épp ezért tekinthetjük figyelemzetetésnek is a 24–26. versekben lévő szakaszt. Vigyáznunk kell, nehogy eltékozzoljuk azt a drága ajándékot, amelyért Jézus vérért adta.

További javaslatok az istentisztelethez

Lekció

1Kor 19,1–8; Ef 5,1–9

Énekek

EÉ 188, 191, 368

Illusztráció

VERS

Reményik Sándor: *És a szívem is elhagyott engem*

„Mert bajok vettek engem körül, amelyeknek számuk sincsen, – utólértek bűneim, amelyeket végig sem nézhetek, – számosabbak

a fejem hajszálainál, – és a
szívem is elhagyott engem.”
Zsoltárok könyve 40,13
Ez a legnagyobb bűn.
Ez a legszörnyűbb büntetés.
S a legnagyobb nyomorúság is ez:
Elhagyott engem az én szívem is.

Ülök a puszta-homok közepén,
Csügged nehéz fejem.
Ülök, akár a kő,
Lomha, kietlen kő-mozdulatokkal
Tapogatom magam.
Vad-idegenül kutat a kezem
A hely körül,
Hol a szívemnek lenni kellene.

(...)

Még néha énekelnék.
Egyszercsak a dal torkomon akad,
Elfagy, kihűl,
Nem érzem szívemet a dal alatt.
Szólnék néha egy símogató szót,
Egyszerút, tisztát, édest, meleget,
Vigasztalót.
Kimondom: koppan,
Érctelenül, csináltan, hidegen:
Nem szűrhettem által a szívemen.

Magamhoz vonnék néha valakit
Közel, közel,
Közel hozzám a félelmes magányba.
De szegett szárnyként visszahull a két kar,
És visszahull a nagy ölelés vágya,
A kitárt karok félszeg ritmusát
Nem a szív dirigálja.

(...)

Nincs, nincs.
Elszállt, elillant az évek során.
Ó, bűnök, bajok, őszök, tavaszok,
Gyilkos órák, rabló pillanatok,
Suhanó szárnyú nagy sors-madarak,

Hová vittétek az én szívemet?
Hozzátok vissza az én szívemet, –
Szeretni akarok.

GONDOLAT

Finn káté, 7. kérés: De szabadíts meg a gonosztól
„Minden ember meg akarja óvni magát a gonosztól. Amikor az Úrtól tanult imádságot mondjuk, bizalmunkat fejezzük ki isten iránt. Egyedül ő képes legyőzni a gonoszt és megszabadítani bennünket annak hatalmától.

Nem tudjuk megmagyarázni, hogy miért engedte Isten a gonosz létrejöttét, és miért engedi annak uralmát. A keresztyén ember is megtapasztalja saját életében a gonosz hatalmát. Még a hit sem véd meg minket annak pusztító erejétől, ezért imádkozunk, hogy Isten maga harcoljon a gonoszszal szemben. Egyszer majd elnyerjük a teljes győzelmet és szabadságot minden gonosz erő felett, Isten hatalma nagyobb a kísértő hatalmánál.”²

Felhasznált irodalom

- FEKETE Károly 2018. Böjti vasárnapok igehirdetése. (<http://diakag.drhe.hu/wp-content/uploads/2018/05/Fekete-Károly-Ünnepek-homilatikuma.pdf>)
- GODET, Frédéric 2009. *Commentaire sur l'Évangile de Saint Luc*. ThéoTex, Soleil d'Orient. (Eredetileg: Neuchatel, 1888.) Web: https://www.koina.org/page-7/page299/files/godet_luc.pdf.
- JÁNOSSY Lajos 2008. *Az egyházi év útmutatása*. Farnitás Magyarországi Evangélikus Lelkészek Közössége, Veszprém.
- Káté. Evangélikus keresztyén hitünk rövid összefoglalása*. Ford. Joób Máté. Luther Kiadó, Budapest, 2003. Web: <https://finnkate.lutheran.hu/>. (Megtekintés: 2024. január 12.)
- PRÓHLE Károly 1991. *Lukács evangéliuma*. Evangélikus Egyetemes Sajtóosztály, Budapest.
- VARGA Zsigmond J. 1992. *Újszövetségi görög–magyar szótár*. Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Budapest.

■ KOCSIK MÓNIKA

² <https://finnkate.lutheran.hu/kate.php?resz=44>.